

Kristiansand
kommune

[Undertittel]

PLANSTRATEGI 2024 – 2027

PLANPROGRAM

for Kristiansand kommuneplanens samfunnsdel 2025 – 2030

Vedtatt i bystyret 18.9.2024.

Innhold

1. Innledning	3
2.0 Rammer for planleggingen	4
2.1 Nasjonale føringer og anbefalinger	4
2.2 Regionale føringer og planer	4
3.0 Plan- og styringssystemet	6
3.1 Planlegging som del av kommunens styringssystem	6
3.2 Utarbeidelse av planer	8
4.0 Medvirkningsstrategi for planarbeid	8
5.0 Samfunnsutvikling og utfordringsbildet	9
5.1 Klima- og naturkrisen tiltar	9
5.2 Samfunnsikkerhet og beredskap	9
5.3 Demografiendringer	10
5.4 Mangel på arbeidskraft	10
5.5 Folkehelse og levekår	11
5.6 Boligsosialt arbeid	11
6.0 Vurdering av behov for revisjon av kommuneplanen	12
7.0 Planprogram	14
7.1 Formål med planarbeidet	14
7.2 Rammer og forutsetninger for planarbeidet	14
7.3 Planprosess – overordnet fremdrift	14
7.4 Opplegg for medvirkning	14
VEDLEGG	15
Oppfølging og status planstrategien 2019-2023	15

1. Innledning

Planstrategien skal utarbeides det første året i valgperioden og er en lovpålagt oppgave som følger av plan- og bygningsloven (§10-1).

Planstrategien skal beskrive utviklingstrekk, utfordringer og muligheter, og omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til langsiktig samfunnsutvikling (kapittel 5). Basert på dette skal bystyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer (kapittel 6).

Kommunedirektøren benytter anledningen planstrategien gir til en gjennomgang av kommunens plansystem. Forslaget til forenkling av plansystemet fremkommer i kapittel 3.

Ved justering av kommuneplanen, skal det utarbeides et planprogram. Dette følger av plan- og bygningsloven. Planprogrammet beskrives i kapittel 7.

[Planstrategien fra 2019-2023](#) viste hvilke planoppgaver det var behov for å utarbeide og videreføre for en ønsket utvikling i en ny, sammenslått kommune. Planoppgaver vurderes årlig og blir endelig prioritert gjennom rullering i økonomiplanen, og synliggjøres i et eget kapittel i økonomiplanen.

Siden mange planer på viktige temaområder er blitt utarbeidet som oppfølging av Planstrategien fra 2019-2023, gir ikke denne planstrategien en vurdering av kommunens totale planbehov for de neste fire årene. Prioritering av planoppgaver blir som tidligere en del av økonomiplanprosessen. Da vil i tillegg planene bli gjennomgått og vurdert opp mot de endringer som nå ligger i forslag til nytt plansystem.

Som vedlegg i dette dokumentet, følger en status på Planstrategien 2019-2023. Her gis en beskrivelse av alle vedtatte planer.

2.0 Rammer for planleggingen

2.1 Nasjonale føringer og anbefalinger

I *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (20. juni 2023)* legger regjeringen føringer for hvilke temaer som skal vektlegges i den kommunale planleggingen. Norge har sluttet seg til 2030-agendaen med FNs 17 bærekraftsmål. Parisavtalen om klima og det globale rammeverket for naturmangfold er sentrale for at bærekraftsmålene kan nås.

All planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling, og regjeringen peker på følgende fem viktige områder:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging fremhever at arbeidet med planstrategier bør prioriteres, for å sikre at planene er oppdaterte og møter behovene som følger av endringer i samfunnsmessige, demografiske, politiske og naturgitte forhold.

I utarbeidelse av planstrategien er anbefalinger fra følgende **nasjonale rapporter** blitt lagt til grunn:

- «*Ny agenda for kommuneplanens samfunnsdel*». KS-FoU prosjekt om kommuneplanens samfunnsdel som lokalpolitisk styringsverktøy. (Sluttrapport september 2022.)
- «*Samskaping politikk og administrasjon i strategiske planprosesser*». Storbyrettet forskning på samarbeidet mellom politikk og administrasjon i strategiske planprosesser. (Sluttrapport vår 2022 ved Asplan Viak og Agenda Kaupang.)

2.2 Regionale føringer og planer

Kristiansand kommune bidrar aktivt i det regionale samarbeidet som en drivkraft og motor for sammen å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.

Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for utviklingen av hele Agder. Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024-2027 er blitt justert, og vedtas politisk høsten 2024. Regionplanen har som hovedmål å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.

Fylkeskommunen utarbeider flere regionale planer for ulike temaer. Her er [oversikt over gjeldende og pågående regionalt planarbeid](#).

Fornybarregionen – Strategi for verdiskaping i Kristiansandregionen

Sammen utgjør Kristiansandsregionens seks kommuner Birkenes, Iveland, Kristiansand, Lillesand, Lindesnes og Vennesla en kraftfull motor for regional utvikling på Sørlandet. Verdiskapingsstrategien

tar utgangspunkt i regionens positive utvikling med en ambisiøs visjon: *Regionen er landets ledende fornybarregion.*

Hele Agder er viktig for å oppnå bærekraftig verdiskaping og posisjonering av landsdelen. Strategien er overordnet og gir retning for næringsarbeidet i kommunene i Kristiansandsregionen, og skal bidra til en helhetlig og regional tilnærming til bærekraftig verdiskaping. Det utarbeides en handlingsplan som følger opp strategien, med en felles del for alle kommunene, samt egen del for hver enkelt kommune.

Risiko- og sårbarhetsanalyse for AGDER – ROS Agder.

Statsforvalteren har siden 2011 utarbeidet felles risiko- og sårbarhetsanalyse for Agder. ROS Agder 2024 skal bidra til økt kunnskap og bevissthet om risiko og sårbarhet i fylket. Det skal være en felles plattform for å forebygge uønskede hendelser og styrke samordningen av det regionale arbeidet med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering. ROS Agder følges opp med en egen fireårig oppfølgingsplan med ansvarsavklaringer og prioriterte tiltak som skal oppdateres årlig.

3.0 Plan- og styringssystemet

Gjennom planstrategien vil kommunedirektøren forenkle kommunens plansystem, slik at sammenhengen i det kommunale plan- og styringssystemet blir tydeligere.

3.1 Planlegging som del av kommunens styringssystem

Kristiansand kommunes plan- og styringssystem synliggjøres i figuren nedenfor. Figuren gir en oversikt over sammenhengen mellom planene, og tydeliggjør hvilke planer som er på overordnet strategisk nivå og hvilke som gir en faglig utdyping. Delmål og tiltak fra temaplaner prioriteres årlig i økonomiplanen, i tillegg til andre satsinger og innsatser som ikke nødvendigvis kommer direkte fra et planarbeid. Alle planer utenom virksomhetsplaner går til politisk behandling.

Kommuneplanen

Kommuneplanen er kommunens viktigste overordnede plan som legger føringer for all planlegging i kommunen. Kommuneplanen er langsiktig og består av en arealplan og en samfunnsdel. Formålet er å legge til rette for en langsiktig og forutsigbar politikk for en helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling og arealbruk i kommunen.

Samfunnsdelen har visjonen «Sterkere sammen».

Samfunnsdelen er Kristiansands strategi for å møte framtidens utfordringer. Samfunnsdelen er inndelt i tre satsingsområder med mål og strategier som politikere og ledere på alle nivåer skal følge opp. Satsingsområdene er *Attraktiv og miljøvennlig*, *Inkluderende og mangfoldig* og *Skapende og kompetent*.

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder en overordnet arealstrategi. Arealstrategien bygger opp under mål og strategier i samfunnsdelen og gir overordnede føringer for kommunens fysiske utvikling i et langsiktig perspektiv. Strategien består av en prinsippkisse for byutviklingen og 11 overordnede strategier for arealplanleggingen i kommunen.

Arealdelen beskriver hvordan kommunen planlegger både å bruke og verne arealene i kommunen. Den viser hvor kommunen skal bygge gode boligområder, næringsområder, veger, kollektivtransport, skoler, omsorgstjenester, barnehager m.m. Arealdelen viser også hvor grønne områder og natur ikke skal bygges ut.

Økonomiplanen

Kommuneplanen skal følges opp i økonomiplanen og vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp med mål og konkrete tiltak. Økonomiplanen i Kristiansand utgjør kommuneplanens handlingsdel, med en fireårsplan over økonomien og et årsbudsjett.

Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet, både drift og investering. Årsbudsjettet er det første året i økonomiplanen og er bindende (kommuneloven §14-5). I økonomiplanen fremkommer følgende:

1. Hvilke prioriteringer og konkrete tiltak kommunen må iverksette for å nå de langsiktige målene i kommuneplanens samfunnsdel og temaplaner.
2. Realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver innenfor drift og investering i en fireårsperiode.
3. Hva kommunen skal bruke penger på det neste året - årsbudsjettet.

Økonomiplanen rulleres årlig og vedtas av bystyret, som setter dermed ambisjonsnivået knyttet til mål, ressurser og tjenestenivå.

Kommunedelplaner kan utarbeides for bestemte områder (areal), tema eller virksomhetsområder. De skal følge opp utvalgte mål i kommuneplanens samfunnsdel eller konkretisere arealbruken for et avgrenset geografisk område. De har samme juridiske status som kommuneplanen og det er krav om å følge plan- og bygningslovens bestemmelser om planprogram og planprosess.

3.2 Utarbeidelse av planer

Kommunedirektøren ønsker å forenkle plan- og styringssystemet i tråd med nasjonale forventninger. Utarbeidelse av strategier tas bort og temaplan benyttes i all hovedsak som plantype. Melding benyttes der dette er en lovpålagt oppgave med henvisning til lovhjemmelen.

Temaplan

Formålet med en temaplan er å bidra til konkretisering og gjennomføring av kommuneplanens samfunnsdel. Temaplan er en plan innenfor et tema eller fagområde hvor det er behov for et eget styringsdokument over en lengre periode, og som beskriver nødvendig omstilling sett opp mot utfordringsbildet. Temaplanen kan være tjenestespesifikk eller omhandle et overordnet tema.

Temaplanen skal ha tydelig formål og funksjon. Hovedmål skal i utgangspunktet hentes fra kommuneplanens samfunnsdel, og konkretiseres med delmål i temaplanen.

I tillegg kan temaplanen beskrive tiltak for å nå delmålene i en handlingsdel. Med tiltak mener vi en beskrivelse av innsats for hvordan vi skal følge opp delmålene. Disse skal være på overordnet nivå. Tiltak som krever ressurser, vil først bli realisert gjennom årlig prioritering i forslag til økonomiplan.

Tiltakene i handlingsdelen kan revideres og oppdateres uten full oppdatering av plandokumentet.

Oppfølging og gjennomføring av planer

Planoppgaver får endelig prioritering og tildeling av ressurser gjennom årlig rullering i økonomiplanen. Ambisjonsnivået på oppfølging av mål og tiltak i vedtatte temaplaner avklares gjennom økonomiplanprosessen.

Utarbeidelse av fremtidige planer

Planoppgaver vil bli utarbeidet og tilpasset de endringer som her foreslås, og etter vedtak av justert kommuneplan samfunnsdel.

Informasjon om kommunes planer

Alle vedtatte planer blir fortløpende lagt ut på kommunens nettside.

4.0 Medvirkningsstrategi for planarbeid

Medvirkning og involvering er viktig i utarbeidelse av planer, og følgende medvirkningsstrategi legges til grunn:

- Det skal legges til rette for tidlig involvering i kommunens egne planprosesser. Plan for medvirkning skal avklares og synliggjøres i tidlig fase av planarbeidet.
- Det skal være et særlig fokus på hvordan en kan legge til rette for å gi svakere stemmer mer kraft i samfunnsutviklingen. Barn og unge stemmer skal ha et særlig fokus.
- Innovative og kreative medvirkningsmetoder og kommunikasjonsformer skal tas i bruk i arbeidet med kommunens overordnede styringsdokumenter og øvrig planarbeid.

5.0 Samfunnsutvikling og utfordringsbildet

Mye har skjedd i verden, Norge og Kristiansand de siste fire årene som preger Kristiansands utfordringsbilde. Virkningene av klimaendringene blir stadig mer synlig. Krigen i Ukraina, sammen med ny sikkerhetspolitisk situasjon i Europa, har ført til en strøm av flyktninger, i tillegg til en global pandemi og dens ettervirkninger.

Fremover vil det bli store demografiendringer, både nasjonalt og lokalt. Det blir sterk vekst i antall eldre uten at det blir flere i yrkesaktiv alder. Økonomien er preget av prisvekst, forskjellene mellom fattig og rik øker og kommunen forventer redusert økonomisk handlingsrom fremover.

Andre viktige utfordringer og utviklingstrekk i Kristiansand er høyt utenforskap, mangel på arbeidskraft, tap av biologisk mangfold, manglende reduksjon av klimagassutslipp, økt risiko for uønskede hendelser, rask teknologisk utvikling og digitalisering. I tillegg utfordres demokratiet fra flere hold.

Det er utarbeidet et digitalt [kunnskapsgrunnlag](#) for Kristiansand kommune som oppdateres jevnlig. Her er relevant kunnskap og utfordringer ytterligere beskrevet.

5.1 Klima- og naturkrisen tiltar

Klima-, natur og miljøutfordringene tiltar og er den største krisen samfunnet står overfor. Årsaken til klimaendringene er hovedsakelig store klimagassutslipp. De direkte klimagassutslippene fra Kristiansand var 420 160 tonn CO₂-ekvivalenter i 2022. Fra 2021 til 2022 gikk de direkte klimagassutslippene kun ned med 0,4 prosent. Fra referanseåret 2015 har det vært en nedgang i de direkte utslippene på 8,65 prosent.

Kristiansand har et relativt krevende utslippsbilde, med mange store utslippskilder. Det er fem ulike sektorer som dominerer bildet; veitrafikk, industri, energiforsyninga, annen mobil forbrenning og sjøfart. Sjøfart, energiforsyning, oppvarming og luftfart har hatt en økning i CO₂-utslipp fra 2021 til 2022.

Verden opplever et dramatisk og akselererende tap av naturmangfold, og arealendringer er i dag den største trusselen – både lokalt, nasjonalt og internasjonalt, etterfulgt av klimaendringene. Det er stor kamp om arealer og ressurser til ulike formål i Kristiansand, og arealendringer har ført til tap av naturmangfold. I Kristiansand er antall bosatte per kvadratkilometer tettstedsareal lavere enn i andre storbykommuner. Natur og klimakrisen gjør at det må tenkes nytt om arealforvaltning. Samfunnet ser nå mer av virkningene av klimaendringene og hvilke kostnader som knytter seg til dem.

5.2 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommuner og fylkeskommuner har et ansvar for befolkningens trygghet og sikkerhet. Verden har endret seg mye de siste årene, med pandemi, større kriger i Europa og Midtøsten med påfølgende flyktningestrømmer, økonomisk ustabilitet og behov for å ruste opp forsvaret og totalberedskapen i Norge. Klimaendringer og naturhendelser krever en mer robust kommune som kan sikre tjenestetilbudet og ivaretaelse av sårbare grupper. Det alvorlige utfordringsbilde stiller betydelige krav til vår beredskap fremover. Gjennom en helhetlig ROS-analyse identifiseres spesifikke hendelser kommunen er særlig sårbar for.

ROS analysen er i 2024 blitt gjennomgått og oppdatert, og konklusjonen fra arbeidet kan oppsummeres i følgende punkter:

- Klimaendringer medfører økning og hyppighet av naturhendelser. Økt fokus på klimatilpasning er nødvendig for å møte utfordringer med mer ekstremvær og flere naturhendelser for å forebygge og redusere konsekvenser.
- Det sikkerhetspolitiske bilde har endret seg. Kritiske samfunnsfunksjoner må bli mer motstandsdyktige mot alt fra ekstremvær og bortfall av elektrisitet eller betalingstjenester, til falske nyheter og ondsinnede villedte handlinger. Endringene betyr et økt fokus på sikkerhet i alle systemer som kan påvirke vår styring og utøvelse av tjenester, samt forberede kommunen til å kunne bistå forsvaret en krigssituasjon.
- Under Covid-pandemien erfarte kommunen hvordan infeksjonssykdommer spres raskt og hvor inngripende det er for et samfunn. Slike sykdommer utgjør fortsatt en betydelig trussel mot den globale folkehelsen og kommunen må fortsatt være forberedt og ha god helseberedskap for å møte nye utbrudd som også kan bli langvarige.

Helhetlig ROS analyse gjennomgås årlig, hvor tiltak og ambisjoner prioriteres politisk og avklares gjennom økonomiplanprosessen.

5.3 Demografiendringer

Befolkningsutviklingen legger premisser både for kommunens inntekter og innbyggernes tjeneste- og boligbehov. I Kristiansand bor det 116 986 innbyggere (jan. 2024) og Kristiansand vil fortsatt ha folkevekst. Det er store endringer i befolkningssammensetningen, det blir en sterk vekst i antall og andel eldre i samfunnet. De siste 20 årene har antallet eldre over 80 år økt med om lag 1 600 personer, frem mot 2050 vil veksten være om lag 7 300 personer. Den raske aldringen i befolkningen vil legge press på kommunens helse- og velferdstjenester, i tillegg til å endre sykdomsbildet. Samtidig med den sterke veksten i antall eldre, skjer det en utflating i den yrkesaktive delen av befolkningen, dette reduserer samfunnets aldersbæreevne. Demografiutviklingen betyr både en økning i antall eldre og en reduksjon i antallet i arbeidsfør alder – samtidig.

5.4 Mangel på arbeidskraft

Den registrerte arbeidsledigheten forventes å forbli lav. Mange ledige jobber og relativt sett færre i yrkesaktiv alder både i vår region og i resten av landet, gir en stadig sterkere konkurranse om arbeidskraften både i privat og offentlig sektor. Dette bidrar til at det forventes mangel på arbeidskraft i flere yrker, blant annet for helsepersonell, yrker som krever fagbrev og IT-utviklere. I tillegg er det større usikkerhet rundt nivået på arbeidsinnvandringen fremover.

Demografiendringene skaper behov for omstilling i tjenestene i Kristiansand kommune. For noen yrkesgrupper, særlig innen helse og omsorg, er det allerede utfordrende å rekruttere personell. Behovet for arbeidskraft vil øke betydelig i årene fremover hvis en fortsetter å gi tjenester på nivå med i dag. En fortsatt vekst i helse- og omsorgssektoren vil gå på bekostning av andre viktige sektorer som blant annet beredskap, forsvar og næringer knyttet til det grønne skiftet.

5.5 Folkehelse og levekår

Kommunen har ansvar for å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevne sosiale helseforskjeller gjennom alt sitt arbeid.

Levekårene i Kristiansand er gode, men det er likevel mange med levekårsutfordringer. Dyrtid og økende økonomisk utrygghet hos husholdningene fører til økte forskjeller mellom fattig og rik. I Kristiansand fordeler levekårene seg geografisk ulikt i kommunen og noen områder har tendenser til opphoping av utfordringer. Levekårsutfordringer er sammensatte, og kan blant annet skyldes liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet, lav inntekt, lav utdanning, dårlige norskkunnskaper, trange og dårlige boliger og dårlig helse.

I Kristiansand bor 12,5 prosent av alle barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt (2 700 barn). Etter sterk vekst de siste 20 årene, har andel og antall blitt noe redusert i Kristiansand siden 2021. Gjennomføringsgraden i videregående opplæring øker, men fremdeles er det i Kristiansand og landet som helhet, i underkant av 20 prosent som ikke gjennomfører. Gjennomføring i videregående opplæring og deltakelse i arbeidslivet er viktig for å redusere utenforskap og bedre levekårene. Utenforskap fra utdanning og arbeid er en alvorlig samfunnsutfordring. I Kristiansand står om lag 2 400 unge helt utenfor arbeid og utdanning (NEET). Deltakelsen i arbeidslivet er lavere enn snittet i andre storbykommuner (70 prosent), kun 66 prosent av alle i yrkesaktiv alder er sysselsatt i Kristiansand. Andelen som jobber heltid er også lavere. En høy andel mottar ulike trygdeytelser fra NAV i Kristiansand. Gruppen som i dag står utenfor arbeidslivet, utgjør en verdifull arbeidskraftreserve i møte med demografiendringene.

Levekår og fordelingen av dem påvirker helsen. I Kristiansand har personer med høy utdanning 7 år høyere forventet levealder enn personer med lav utdanning. Frafallet i videregående skole er høyere for elever med foreldre med lav utdanning, og livskvalitet, psykisk helse og sunne levevaner bedres med økende utdanningsnivå. Barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter henger også sammen med sosioøkonomisk status. Målet i folkehelsearbeidet er å redusere sosial ulikhet i helse uten at noen får dårligere helse.

5.6 Boligsosialt arbeid

Ny boligsosial lov setter nye krav til kommunens boligsosiale arbeid. I Kristiansand gjøres det årlig en vurdering av det samlede boligbehovet i kommunene gjennom *utbyggingsprogrammet*, hvor boligbehov sees i sammenheng med forventet befolkningsutvikling.

Det er utarbeidet en *boligsosial handlingsplan* som følger opp kommuneplanens samfunnsdel, og satsingsområdet *inkluderende og mangfoldig – med små levekårsforskjeller og god livskvalitet for alle*. Oppgradering av kommunens boligmasse, både med tanke på standard på boligene og tilpasning til behovene for de som er vanskeligstilt på boligmarkedet, er sett på som den største utfordringen i kommunens boligsosiale arbeid.

6.0 Vurdering av behov for revisjon av kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel (gjeldende), vedtatt av bystyret september 2020.

Kommuneplanens samfunnsdel bygger på FNs bærekraftsmål og er utarbeidet med bred medvirkning fra politikere, innbyggere, frivillige organisasjoner og næringsliv. Kommunale planprosesser som følger plan- og bygningsloven skal være åpne, forutsigbare og sikre medvirkning fra alle berørte interesser og myndigheter. I utarbeidelsen av kommuneplanens samfunnsdel ble medvirkningen godt ivaretatt gjennom en rekke medvirkningsarrangementer i løpet av 2019 og 2020. Oversikt over all medvirkning med sammendrag av innspillene ble samlet i et eget dokument vedlagt da samfunnsdelen ble lagt frem for [politisk behandling i bystyret 23.09.2020](#).

Samfunnsdelen er blitt fulgt opp gjennom fordyping i øvrige tematiske strategier og temaplaner, samt at mål og strategier fra samfunnsdelen er blitt konkretisert og prioritert årlig i økonomiplanen.

Vurdering av behov for revisjon av samfunnsdelen.

Som del av utarbeidelse av planstrategien er det blitt gjennomført to politiske verksted med bystyret og formannskapet vinteren 2024. Hensikten med verkstedene har vært å gi politikerne nødvendig kunnskapsgrunnlag for behandling av planstrategi. I første verkstedet med bystyret ble det gitt innføring til og diskusjon av utviklingstrekk, lokalt utfordringsbilde og mulighetsrom. Dette for å gi en felles situasjonsforståelse for både politikere og administrasjon på utfordringene kommunen står overfor. I påfølgende verksted drøftet formannskapet i hvilken grad satsingsområder og mål i gjeldende samfunnsdel egner seg for å møte kommunens utfordringsbilde. I tillegg ble det gitt informasjon om ulike styringsverktøy politikere har for utøvelse av sin politikk og prioriteringer i valgperioden

I forbindelse med denne prosessen har det fremkommet ønske fra politikerne om å justere deler av kommuneplanens samfunnsdel.

Kommuneplanens arealdel ble nylig vedtatt av sittende bystyre og uavklarte innsigelse ligger i kommunal- og regionaldepartementet for endelig avklaring. Denne planens utbyggingsmønster og senterstruktur bygger på gjeldende arealstrategi. Det vil være naturlig å la disse prinsippene virke noen år før man vurderer å endre arealstrategien.

Konklusjon

Basert på utfordringsbildet, faglig vurdering og innspill fra politiske verksted med formannskapet, mener kommunedirektøren det er behov for en justering av kommuneplanens samfunnsdel.

Hovedstrukturen og hovedinnhold beholdes, men det er behov for å spisse enkelte målformuleringer og justere strategiformuleringer.

I tillegg er det behov for å vurdere:

- Om de store samfunnsutfordringene og omstillingsbehovene er tydelig nok adressert. Det gjelder særlig demografiutviklingen, utenforskap og beredskap.
- Målbisjoner innen klima og miljø.

Arealstrategien beholdes i sin helhet.

Vurdering av behov for revisjon av kommuneplanens arealdel, vedtatt av bystyret februar 2024.

Kommuneplanens arealdel bygger videre på prinsippene i arealstrategien. Målet med arealdelen er å gjøre Kristiansand til en attraktiv kommune å bo, studere og arbeide i, skape arbeidsplasser og tiltrekke seg kompetent arbeidskraft og samtidig svare ut vedtatt mål om å redusere klimagassutslipp.

Kommuneplanens areadel ble nylig vedtatt av sittende bystyre og uavklarte innsigelse ligger i kommunal- og regionaldepartementet for endelig avklaring. Bystyret har fremmet enkelte forslag til oppfølgingspunkter, bl.a. vurdere supplerende byggegrense i 100-meterbeltet. Dette vil følges opp i planperioden uten at man ser behov for full revisjon av planen.

Konklusjon

Arealdelen ble vedtatt av bystyret 28.02.2024. Den bygger på prinsippene fra arealstrategien i gjeldende samfunnsdel, samt følger opp nasjonale forventninger.

Kommunedirektøren mener det ikke er behov for revisjon av arealdelen i denne valgperioden, da den nylig vedtatt. Arealdelen følges opp gjennom områdereguleringer og reguleringsplaner.

7.0 Planprogram

Dersom kommuneplanen skal justeres, skal det utarbeides et planprogram. Dette følger av plan- og bygningsloven. Planprogrammet kan samordnes med planstrategien, og skal omfatte følgende hovedpunkter: formålet med planarbeidet, planprosessen med frister, samt opplegg for medvirkning.¹

7.1 Formål med planarbeidet

Formålet med justering av samfunnsdelen er at den i enda større grad enn tidligere kan bli et godt styringsverktøy for politikerne og administrasjonen. Dette gjøres ved å spisse og tydeliggjøre innholdet mer direkte rettet mot utfordringsbildet, som igjen kan lede til gode prioriteringer.

7.2 Rammer og forutsetninger for planarbeidet

Rammer for justering vil følge av kommunedirektørens konklusjon som fremkommer i kapittel 6.0. Til grunn for arbeidet legges FNs bærekraftsmål, nasjonale forventninger og regionale føringer som beskrevet i planstrategien. I tillegg vil arbeidet basere seg på det grundige arbeidet med dagens samfunnsdel, særlig med tanke på vurdering av bærekraftsmålene og den brede medvirkningsprosessen.

7.3 Planprosess – overordnet fremdrift

Tid	Aktivitet
Mai - juni	Orientering gis i politiske råd: Studentutvalget, ungdommens bystyre, råd for personer med funksjonsnedsettelse og eldrerådet
Mai - juni	Forslag til planstrategi for Kristiansand kommune med planprogram for kommuneplanens samfunnsdel til politisk behandling. Legges ut til offentlig ettersyn i minst 6 uker.
Juni - august	Høringsperiode for planstrategi med planprogram
September - oktober	Bystyret behandler endelig forslag til planstrategi med planprogram. Bystyret sender forslag til kommuneplan samfunnsdel ut på høring.
Oktober - november	Høringsperiode for kommuneplanens samfunnsdel
Januar 2025	Bystyret behandler kommuneplanens samfunnsdel

7.4 Opplegg for medvirkning

Arbeidet med justering av kommuneplanens samfunnsdel bygger på den grundige medvirkningen fra politikere, innbyggere, frivillige organisasjoner og næringsliv som ble gjort ved utarbeidelse av samfunnsdelen som ble vedtatt september 2020. Kommunedirektøren mener derfor at det ikke er behov for bred medvirkning ved denne justeringen av kommuneplanens samfunnsdel, siden hovedstrukturen, hovedinnhold og arealstrategi beholdes i sin helhet.

Forslagene til justeringene vil bygge på utfordringsbilde, faglige vurderinger og innspill fra politiske verksted med bystyret og formannskap. Øvrig innbyggermedvirkning vil bli ivaretatt gjennom de politiske oppnevnte rådene.

¹ Miljøverndepartementet. Veileder Kommuneplanprosessen

VEDLEGG

Oppfølging og status planstrategien 2019-2023

[Planstrategien 2019-2023](#) var ambisiøs med 46 planoppgaver. Dette fordi en ny kommune krevde felles strategi og politikk på en rekke samfunnsområder. For noen områder ble det viktig å få på plass planer som ga tydelige føringer for utvikling og felles forvaltning så tidlig som mulig. Av den grunn er det blitt prioritert flere planoppgaver i den første planstrategien for nye Kristiansand enn ved en vanlig revisjon. Det har i perioden blitt gjennomført et omfattende planarbeid, og de fleste planer fra planstrategien 2019-2023 er blitt vedtatt og resterende er planlagt vedtatt i løpet av 2024-2025. Det er blitt utarbeidet flere store, overordnede planer som følger opp kommuneplanens satsingsområder og temaer med behov for utdyping.

Planstrategien rulleres årlig i forbindelse med [økonomiplanen](#). Dette gir mulighet for å vurdere prioriteringer i lyset av tilgjengelige ressurser og kapasitet, og ta høyde for endrede rammebetingelser.

I det videre gis status på alle planer fra planstrategien 2019-2023, og en kort beskrivelse av alle vedtatte planer fordelt på satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel: *Attraktiv og miljøvennlig, Inkluderende og mangfoldig, Skapende og kompetent, samt Forutsetninger for å lykkes.*

(Tallet i parantes henviser til numrering av planene i Planstrategi 2019-2023.)

ATTRAKTIV OG MILJØVENNLIG

Klima- og miljøstrategi – omstilling til et bærekraftig lavslippsamfunn mot 2030 med handlingsplan (27). Vedtatt 2023.

Klimaendringene og tap av naturmangfold er en av de største utfordringer vårt samfunn står ovenfor. Politikerne vedtok i 2023 en ny klima- og miljøstrategi med handlingsplan som viser hvordan lokalsamfunnet i Kristiansand skal jobbe strategisk og effektivt frem mot en overgang til et lavutslippssamfunn, og nærme oss en sirkulær økonomi hvor ressursene kan gjenbrukes. Det er valgt å fokusere på hvordan en kan gjennomføre en klimaomstilling som sikrer bred måloppnåelse og som:

- Gir føringer for kommunens prioritering og innretning av arbeidet med bærekraftig klimaomstilling
- Etablerer et grunnlag for dialog, formidling, tiltaksutvikling og gjennomføring både i kommuneorganisasjonen, kommunale foretak og Kristiansandsamfunnet

Klima- og miljøstrategi for bygg og anlegg. Vedtatt 2021.

Planen definerer mål, strategier og tiltak for kommunens bygge- og anleggsvirksomhet. Ifølge planen er noen av de mest effektfulle virkemidlene for å redusere klimafotavtrykket til byggesektoren å redusere produksjon av nye byggematerialer, øke ombruk og å bygge mer langlivede bygninger som kan oppfylle ulike funksjoner i fremtiden. Et viktig prinsipp er derfor at nye bygg skal være arealeffektive og fleksible slik at de skal kunne brukes mye og til forskjellige formål.

Trafikksikkerhetsplan 2022 – 2026 (31). Vedtatt 2023.

Trafikksikkerhetsplanen skal være et styringsdokument for alle sektorers arbeid med trafikksikkerhet og skal angi kommunens prioritering av trafikksikkerhetsarbeidet av fysiske tiltak, opplæring, informasjon og kontrollvirksomhet. Myke trafikantenes behov og da spesielt at barn og unge har trygge skoleveier prioriteres. Økt trafikksikkerhet for gående og syklende vil bidra til å oppnå nullvekstmålet og fremmer god folkehelse.

Temaplan for kulturminner 2024 – 2034. Vedtatt 2024.

En kulturminneplan er en temaplan med oversikt over de viktigste kulturminnene og kulturmiljøene i kommunen, med forslag til forvaltning og skjøtsel, og en handlingsdel. Planen vil være et verdifullt kunnskapsgrunnlag for videre planarbeid. Med den nye kulturminneplanen vil tidligere arbeid på feltet videreføres, og samtidig supplere og berike innsatsen ved å styrke samarbeidet med de frivillige, bidra til klimagassreduksjon gjennom bevaring, og synliggjøre mangfoldet i kommunen.

Strategi for urbant landbruk – «Dyrk fellesskap» med handlingsplan. Vedtatt 2023.

Urbant landbruk skal bidra til økt trivsel og bedre helse hos innbyggerne i Kristiansand kommune. Det skal vi oppnå gjennom bevisst bruk av grønne areal og natur i våre bo- og bymiljø. Denne strategien med handlingsplan prioriterer tiltak som fremmer bærekraftig byutvikling og gir innbyggerne muligheten til å delta aktivt i matproduksjon, sosiale fellesskap, og grønne omgivelser.

Urbant landbruk finner sted i byer og tettbygde strøk og involverer et mangfold av utøvere, produkter, formål og arenaer. I motsetning til det tradisjonelle landbruket, hvor bønder, gartnere og skogbrukere er utøverne, er det i det urbane landbruket i stor grad stedets egne innbyggere som er aktører.

Utbyggingsprogrammet - rulleres årlig

Utbyggingsprogrammet gir en oversikt over arealreserven kommunen har for boliger og næringsarealer. I programmet gis det blant annet en oversikt over befolkningsutvikling, boligsammensetning og forventet boligbygging. Programmet koordineres med drift og investeringer i økonomiplan og vedtas i forkant.

Under utarbeidelse.

- Hovedplan for vann og avløp (30) (ferdigstillelse samordnes med arealplanen)
- GEOdata strategi (28) (utarbeides etter ferdigstillelse av arealplanen)

Planer som utgår:

Smart by- strategi (6).

Kristiansand kommune har samarbeidet med andre norske kommuner i Smartbyene nettverket, Design og arkitektur Norge (DOGA) og Nordic Edge klyngen om utviklingen av det [Nasjonale veikartet for smarte og bærekraftige byer og lokalsamfunn](#). I veikartet legges følgende definisjon av smarte byer til grunn som er tilpasset norske forhold: «*Smarte byer og lokalsamfunn setter innbyggerne i sentrum, og tar i bruk ny teknologi, innovative metoder, samarbeid og samskaping for å bli mer bærekraftige, attraktive, produktive og tilpasningsdyktige.*»

Flere av planene som har blitt vedtatt i tråd med gjeldende planstrategi for nye Kristiansand 2019-2023, følger opp intensjonen bak smartby konseptet:

Folkehelsestrategien fremhever en helhetlig tilnærming til innbyggernes helse og velferd. **Klima- og miljøstrategien** inneholder syv satsingsområder for omstilling av Kristiansand til et bærekraftig lavutslippssamfunn. **Digitaliseringsstrategien** fokuserer på bruk av teknologi for å fornye og forbedre kommunale tjenester. **Forsknings- og innovasjonsstrategien** er i tråd med smartbyenes mål om å fremme innovasjon og utvikling for en offentlig sektor som jobber smartere, mer målrettet og systematisk med innovasjon for økt bærekraft. **Strategi for verdiskapning** i Kristiansandsregionen korresponderer med Smartby-veikartets mål om å fremme teknologisk utvikling og økonomisk bærekraft. **Strategi for Universitetsbyen** treffer smartby-veikartets fokus på samarbeid mellom akademia, næringsliv og offentlige aktører.

I tillegg til disse tematiske planene integrerer **Kommuneplanens samfunnsdel** sentrale elementer av det nasjonale veikartet for smarte byer. Samfunnsdelen vektlegger innbyggerdialog og medvirkning, den følger opp FN's bærekraftsmål lokalt, og integrerer de sosiale, økonomiske og økologiske bærekraftsdimensjonene.

Samlet sett vurderes det ikke å være behov for en egen smartby strategi i tillegg til de nevnte tematiske planene samt det nasjonale veikartet og kommuneplanens samfunnsdel som integrerer de faglige dimensjonene. Planbehovet utgår.

INKLUDERENDE OG MANGFOLDIG

Folkehelsestrategi 2022-2030, Sammen om gode levekår, god livskvalitet og god helse for alle (42).
Vedtatt i 2022.

Formålet med folkehelsestrategien er å bidra til en lokal samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller, og den skal være en tydelig overordnet og strategisk plan som gir retning for Kristiansand kommunes systematiske og langsiktige folkehelsearbeid. Strategien skal stimulere til bred innsats i et langsiktig perspektiv, samarbeid på tvers av sektorer og arbeid mot befolkningen og de store folkehelseutfordringene. Folkehelsestrategien gir dermed føringer for temaplaner og handlingsplaner ute i kommunalområdene, hvor konkrete tiltak og handling skal innarbeides og gjennomføres.

Sammen om en tryggere hverdag - kriminalitetsforebyggende plan 2016-2024 (43).
Vedtatt 2019. (Rulleres 2024-2025.)

Kriminalitetsforebyggende plan er en overordnet strategisk plan som skal gi retning for fremtidige prioriteringer i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i Kristiansand. Strategien er et styringsverktøy som danner et viktig grunnlag for utarbeidelsen av konkrete handlingsplaner og tverrfaglige planer i både kommunen og politietaten. Planen bidrar til å skape en felles politikk for å forebygge og bekjempe kriminalitet slik at alle ressurser utnyttes best mulig i et koordinert samspill.

Det er mennesker det handler om! Strategi for likestilling, mangfold og inkludering 2015-2023 (45). Vedtatt 2015. (Rulleres 2024-2025.)

Likestilling, inkludering og mangfold er en forutsetning for at kommunen vår skal være et godt sted å bo i for alle. Alle innbyggerne, uansett kjønn, etnisk eller religiøs bakgrunn, funksjonsevne eller seksuell orientering, kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet, skal ha de samme mulighetene for å delta i samfunnet. De skal også ha samme tilgang og kvalitet på tjenester fra kommunen, uansett bakgrunn. Strategi for likestilling, inkludering og mangfold skal gi en felles retning for hvordan kommunen mest mulig effektivt og målrettet kan arbeide for økt likestilling i utøvelsen av alle sine oppgaver og roller, slik at kommunen blir et godt sted å leve for alle.

Temaplan Frivillighet 2022-2026 (33). Vedtatt 2022.

Formålet til planen er å sikre aktiv og attraktiv samhandling med frivillig sektor. Planen skal skape en felles forståelse rundt status for samarbeid mellom kommunen og frivillig sektor i Kristiansand, og legge til rette for forenklede rammer og retningslinjer for det videre samarbeidet

Temaplan for idrett og friluftsliv 2023-2028 (34). Vedtatt 2023.

Formålet med planen er at den skal være med på å legge til rette for at alle innbyggerne i kommunen har god helse, varierte og gode muligheter for utøvelse av hverdagslig aktivitet, på fremtidsrettede aktivitetsarenaer i hele kommunen. Kristiansand kommune har en tydelig ambisjon om å være en aktiv kommune, med en god plan på hvordan dette skal gjennomføres. Tilgjengelige areal og anlegg for egenorganisert fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv er nødvendig for å stimulere til, og fremme mer fysisk aktivitet i Kristiansand kommune.

Kulturstrategi. Kultur i alt vi gjør 2020-2030 (32). Vedtatt 2023.

Kulturstrategien er skrevet for det profesjonelle kunst- og kulturfeltet. Satsingsområdene *Smartere sammen, Kompetent, Synlighet, identitet og stolthet* og *Internasjonalt orientert* skal legge til rette for at Kristiansand har infrastruktur, kompetanse og evne til å etablere seg blant de beste storbyene på kunst- og kulturfeltet i Norge.

Knuden for alle! Strategi for Knuden -Kristiansand kulturskole 2022-2029 (39). Vedtatt 2022.

Kristiansand kommune har ambisjoner om å lage en unik konstruksjon som omfatter både kulturskole og produksjonshus under samme tak. Samtidig stilles nye bygg på Silokaia, Nodeland og Tangvall til rådighet for unges kunst og kulturytringer. Strategi for Knuden skal bidra til å forene de statlige og kommunale ambisjonene til attraktiv kunstnerisk skapende aktivitet for innbyggerne i Kristiansand, under mottoet «Knuden for alle».

Handlingsplan for den kulturelle skolesekken (38). Vedtatt 2023.

Den kulturelle skolesekken i Kristiansand ligger inn under Knuden – Kristiansand kulturskole. Denne handlingsplanen følger opp målene fra Stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur (2021) og kommunens strategidokumentet «Knuden for alle» hvor kultursekken er omtalt med følgende mål: *Kristiansand er en relevant og profesjonell produsent for Den kulturelle skolesekken (DKS) og ønsker å ta hånd om hele leveransen til Kristiansandsskolene gjennom å bli direktekommune.*

Bibliotekplan 2022 – 2026 (37). Vedtatt 2022.

Kristiansand trenger ny revidert bibliotekplan fordi biblioteket er i stadig utvikling, mange av målene i den gamle planen er oppnådd, og biblioteket trenger å stake ut kursen videre i ny kommune, med flere bibliotek og flere ansatte. Endringen i samfunnet er såpass store at biblioteket har valgt en omfattende revisjon, der også nye hovedmål er pekt ut som følger: 1. Innbyggere skal bruke biblioteket som en møteplass for yringsfrihet, meningsutveksling og demokratibyggning 2. Innbyggere skal oppleve biblioteket som en arena for kunst, litteratur og kultur 12 3. Innbyggerne skal oppleve biblioteket som et sted for deling av livserfaring, kunnskap og ferdigheter

Temaplan fritidsklubber, gruppetilbud og ferietilbud 2023 – 2028 (41). Vedtatt 2022.

Det kommunale fritidstilbudet er blitt utvidet de senere år, men det har manglet et samlet faglig styringsdokument for kommunens fritidstjenester, aktualisert etter kommunesammenslåingen. Planen peker på satsinger og prioriteringer i det offentlige barne- og ungdomsarbeidet i regi av Fritidsenheten. Den skal være et faglig retningsgivende og tydelig styringsdokument for politisk og administrativ ledelse, gi retning for organisering og drift av Fritidsenhetens tilbud til barn og unge, samt speile en barne- og ungdomskultur som er dynamisk og dagsaktuell.

Strategiplan for oppvekst 2020-2025. Sterkere sammen for barn og unge – et rammeverk for kvalitet og mestring (19). Vedtatt 2021.

Sterkere sammen for barn og unge bygger videre på det gode arbeidet som har blitt gjort i de gamle kommunene i satsingene FLiK og Inkluderende læringsmiljø. For å skape progresjon og kontinuerlige forbedringer må foresatte, barn og unge, ansatte, ledere og folkevalgte arbeide sammen om å nå noen få, felles mål. Denne strategiplanen skal vise retning i dette arbeidet. Strategiplanen skal også være et verktøy som skal støtte alle enheter i oppvekst i arbeidet med å identifisere styrker og svakheter i egen praksis, prioritere egne utviklingsområder og legge til rette for at man i fellesskap kontinuerlig arbeider med å utvikle og forbedre praksis.

Temaplan for psykisk helse 2024 – 2032 (21). Vedtatt 2024.

Temaplan for psykisk helse handler om alt fra god livskvalitet til psykiske plager og lidelser. Planen beskriver kommunens roller og tiltak fra helsefremming og forebygging, til oppfølging og rehabilitering. Det overordnede målet med temaplanen er at flere innbyggere skal oppleve god psykisk helse og livskvalitet.

Hensikten med temaplanen er å være grunnlag for beslutninger som fremmer god psykisk helse hos innbyggerne i Kristiansand, og å være retningsgivende for kommunens utvikling av det samlede tjenestetilbudet de neste årene.

Boligsosial handlingsplan 2024 – 2034 (23). Vedtatt 2024.

Målet med planen er å sørge for at det er egnede boliger for vanskeligstilte husstander i gode bomiljø, og at vanskeligstilte på boligmarkedet får bistand til å mestre boforholdet og beholde boligen. Vanskeligstilte på boligmarkedet er ikke en bestemt gruppe av innbyggere, men er et samlebegrep som brukes om personer og familier som er ute av stand til å få dekket boligbehovene sine selv. For å lykkes med arbeidet er det etablert flere arenaer for koordinering og samarbeid på tvers av kommunens enheter, samt med eksterne aktører innen offentlig forvaltning og frivillige organisasjoner.

Plan for legetjenesten 2023 – 2025. Vedtatt 2023.

Plan for legetjenesten i Kristiansand kommune er en handlingsplan med fokus på mål og tiltak. Befolkningen er stadig voksende og andelen eldre vil øke kraftig i årene fremover. Tilgangen på helsepersonell er begrenset. Det vil bli mindre legeressurser pr innbygger i fremtiden. Befolkningens høye forventninger og nasjonale faglige retningslinjer som ikke alltid passer med situasjonen i kommunehelsetjenesten, bidrar til overforbruk av helsetjenester. Organisering av tjenestene gjør at sårbare grupper og «dårlige etterspørre» ikke blir tilstrekkelig prioritert. Kommunen må sikre at de som trenger helsetjenester mest blir ivaretatt, og må utforske nye arbeidsformer for å sikre nødvendige helsetjenester. Tiltaksdelen av planen vil inngå som del av temaplan for helse- og omsorgstjenester som utarbeides i 2024

Veteranplan 2023 – 2028 (14). Vedtatt 2024.

Norge har over flere tiår deltatt i ulike militære operasjoner i krigs- og konfliktområder i andre land. En veteran defineres som en person som har hatt en rolle i en fredsbevarende, fredsopprettende eller statsbyggende og humanitærinnsats i utlandet. Det bor i overkant av 1000 veteraner i Kristiansand kommune, samt deres familie, pårørende, venner og kollegaer. Veteranplanen er laget for å gi informasjon til veteranene og pårørende, og med forslag til tiltak som gjelder anerkjennelse, oppfølging og ivaretagelse, samt å benytte seg av veteranenes kompetanse.

Handlingsplan mot vold og overgrep mot barn og unge (inkl Nullvisjonen) (43). Vedtatt 2024.

Vold og seksuelle overgrep mot barn og unge er en av vår tids største folkehelseutfordringer. Kristiansand bystyre har vedtatt en nullvisjon mot vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Til grunn for handlingsplanen ligger en omfattende og bred kartlegging av hindringer, behov og muligheter i dagens kommunale praksis, slik disse oppleves av innbyggerne og ansatte. Tiltakene som foreslåes i handlingsplanen er på tvers av områder og tjenester, og er et supplement til allerede gode tiltak som utføres i kommunale virksomheter, frivillige og ideelle organisasjoner. Tiltakene har også til hensikt å forsterke allerede gode etablerte tiltak, videreutvikle gode erfaringer og bidra til at de i større grad tiltak kan bli bedre koordinert og samordnet.

Under utarbeidelse (status gis i planoppgaver vedlagt økonomiplanen):

- Temaplan for helhetlig rusmiddelpolitikk (20)
- Temaplan for utvikling av helse- og omsorgstjenester (24)
- Temaplan på habiliteringsfeltet (25)
- Handlingsplan for å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker (Oppfølging av oppvekstreformen)

Til vurdering (status gis i planoppgaver vedlagt økonomiplanen):

- Handlingsplan på flyktning- og integreringsfeltet (22)
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner mellom voksne (43)
- Handlingsplan for arbeidet med barnefamilier i vedvarende lavinntekt

SKAPENDE OG KOMPETENT

Fornybarregion - Strategi for verdiskaping i Kristiansandsregionen 2023 (5.) Vedtatt 2023.

Sammen utgjør Kristiansandsregionens seks kommuner Birkenes, Iveland, Kristiansand, Lillesand, Lindesnes og Vennesla en kraftfull motor for regional utvikling på Sørlandet. Verdiskapingsstrategien tar utgangspunkt i regionens positive utvikling med en ambisiøs visjon: *Regionen er landets ledende fornybarregion*. Kommunene har satt seg følgende hovedmål: *Kristiansandsregionen er landets mest attraktive og bærekraftige region*. Strategien er overordnet og gir retning for næringsarbeidet i kommunene i Kristiansandsregionen. Den skal bidra til en helhetlig og regional tilnærming til bærekraftig verdiskaping, og følges opp med egen handlingsplan som utarbeides i 2023/2024.

Forsknings- og innovasjonsstrategi 2021-2024 (2). Vedtatt 2021. (Rulleres 2024-2025.)

Forsknings- og innovasjonsstrategien skal gi retning for forskning og innovasjon i kommunens områder. Strategien er relevant for alle som er delaktige i forsknings- eller innovasjonsarbeid som angår Kristiansand kommune, i og utenfor organisasjonen. Strategien legger grunnlag for å utarbeide en handlingsplan hvor forsknings- og innovasjonsinnsatsen i kommunen konkretiseres. Strategien rulleres i henhold til overordnet planstrategi.

Strategi for forskning, utdanning og innovasjon innen helse 2021-2024. Vedtatt 2021.

Strategien var et svar på en bestilling fra kommunedirektørens ledergruppe, basert på utfordring fra Rådmannsutvalget Agder, hvor Kristiansand var bedt om å utrede hvilken rolle kommunen og Agder kan, og bør, ta i organisering av Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF) innen helsefag. Målet er å sikre en systematisk og strategisk satsing på helseforskning, helsetjenesteforskning og forskningsdrevet innovasjon som er relevant for kommunehelsetjenesten og tjenestens samhandling med andre aktører. KS (kommunesektorens organisasjon) har i 2024 utarbeidet en plan for etablering av Kommunenes samarbeidsarena for forskning (KSF) (navnendring). I starten av etableringsperioden vil KSF særlig bidra i utviklingen av bærekraftig velferd, med vektlegging av behov innen helse- og omsorgstjenester. KSF på lenger sikt vil fungere som en generisk samarbeidsstruktur for kunnskapsutvikling og bruk av kunnskap i kommunene. Kristiansand har fått en sentral rolle i KSF Sør. Videre planbehov vurderes i forbindelse med arbeidet med etablering av KSF Sør.

Internasjonal strategi 2021-2030 (3). Vedtatt 2021.

Ett av målene i kommuneplanens samfunnsdel er: *Kristiansand er en vekstkraftig, nasjonalt ledende og internasjonalt orientert regionhovedstad*. Samarbeid på tvers av landegrensene kan tilføre nyttig kunnskap, ideer og inspirasjon, nettverk og internasjonale utviklingsmidler som gir økt kvalitet på nærings- og samfunnsutviklingen. Kristiansand kommunens internasjonale arbeid skal være til nytte både for innbyggere, næringsliv og akademia, og skal i tillegg gi ny kunnskap og kompetanse for kommunen selv. Strategien er et overordnet verktøy som følges opp i relevante temaplaner, og i fag- og tjenesteutvikling i kommunalområdene. Internasjonalt arbeid krever spesialisert kompetanse og er stabsorganisert. For å kunne bistå kommunalområder etter behov, er det viktig å sikre helhetlig koordinering.

Strategi - Universitetsbyen Kristiansand mot 2030 (4). Vedtatt 2019.

Begrepet *Universitetsby* menes byer der universiteter, kommuner og regionen, sykehus, kultur- og næringsliv har omfattende og systematisk samarbeid for kompetansebygging, byutvikling og innovasjon. Kristiansand har gode forutsetninger for å videreutvikle det gode samarbeidet mellom byens og regionens aktører til virkelig å leve opp til betegnelsen, videreutvikle potensialet og lykkes i konkurransen om å tiltrekke og beholde studenter, medarbeidere og virksomheter. Dette krever et

strategisk og langsiktig arbeid mot felles mål. Denne strategien gjelder for Kristiansand som vertskapsby og beskriver felles mål og strategiske grep der universitetet jobber sammen med kommune, by, kultur-, nærings- og samfunnsliv og region.

Universitetsbyen Kristiansand - Utviklingsplan 2040. Vedtatt 2014.

Høsten 2013 startet UiA, Kristiansand kommune, Vest-Agder fylkeskommune, Studentsamskipnaden i Agder og Statsbygg arbeidet med en utviklingsplan for Universitetsbyen Kristiansand. Prosjektets mål var ikke en fem- eller tiårsplan, men å sette søkelyset på hva som skal til for å få utløst det potensialet som ligger i samspillet mellom Universitetet i Agder og vertsbyen Kristiansand i et 2040- perspektiv. Utviklingen av Universitetsbyen Kristiansand handler om integrasjon mellom by, campus og næringsliv. Det handler om byens synlighet på campus og de universitetsrelaterte programmets synlighet i byen, studentenes synlighet og et økt samarbeid mellom næringslivet, byen og universitetet. Utviklingsplan 2040 for Universitetsbyen Kristiansand anbefaler et strategisk byplangrep som vil åpne opp et nytt, urbant felt mellom campus og Kvadraturen for å koble de to bydelene sammen.

Flere av forslagene som utviklingsplanen pekte på er realisert eller er i ferd med å realiseres. Studentboligene på Lund torv er under bygging og studenthuset BARE, som ligger sentralt i Kvadraturen, åpnet høsten 2023. Samarbeidet om utvikling av idrettsanleggene på Gimle og ny bro over Otra, som kobler campus tettere på Sørlandet sykehus, er to andre viktige prosjekt. Et annet mindre tiltak som er synlig i bybildet er UIAs logo som er markert i asfalten på akse mellom Kvadraturen og universitetet.

Handlingsplan for e-helse 2022 – 2025. Vedtatt 2022.

Som det går frem av nasjonal e-helsestrategi 2017-2022, er det nødvendig å utnytte mulighetene som ligger i digital teknologi på en bedre måte for å nå sentrale målsettinger på helse- og omsorgsfeltet. E-helse er et sentralt virkemiddel i utviklingen av fremtidsrettede løsninger på helse- og omsorgsfeltet. Innovative løsninger og økt bruk av e-helse må prioriteres sterkere fremover – sammen med blant annet utvikling av faglig metodikk og bruk av kompetanse på nye måter. På bakgrunn av dette har Kristiansand kommune behov for strategisk og planmessig utvikling på området. For å møte den raske utviklingen på området, samt utnytte og ta i bruk de løsningene som best besvarer utfordringsbildet lokalt, har kommunens område Helse og mestring parallelt med utarbeidelse av digitaliseringsstrategi utarbeidet Handlingsplan for e-helse.

Eiendomsstrategi. Vedtatt 2024.

Eiendomsstrategien skal være et overordnet, helhetlig og styrende dokument som favner all eiendomsvirksomhet i kommunen. Strategien skal synliggjøre hvilken retning Kristiansand kommune vil ha i sitt eiendomsstrategiske arbeid, og hva kommunen ønsker å oppnå som eiendomsaktør med ansvar for komplekse samfunnsoppdrag.

Under utarbeidelse (status gis i planoppgaver vedlagt økonomiplanen):

- Strategi for toppidrett (40)

Forutsetninger for å lykkes

Smartere sammen - digitaliseringsstrategi 2022-2030. (1). Vedtatt 2022.

Digitalisering er et av svarene på mange av storbykommunen Kristiansands utfordringer i årene fremover. Kristiansand kommune digitaliserer for å gi tilbud som er i takt med omverden, for å være en attraktiv arbeidsgiver og fordi den må levere mere med færre ressurser i fremtiden og skape en enklere hverdag for innbyggerne. Digitaliseringsstrategien, «Smartere sammen», konkretiserer behovet kommunen har for å jobbe med sine organisatoriske evner til digital transformasjon. Kunnskap, kompetanse, teknologi og samhandling trengs for å levere sammenhengende og brukerrettede tjenester til innbyggere, næringsliv og frivillighet. Samtidig bidrar «Smartere sammen» til å skape en effektiv og fremtidsrettet organisasjon. Strategien tar også hensyn til at ikke alle kan eller ønsker å delta på den digitale arenaen. Målet er et samfunn der alle innbyggere har lik tilgang til tjenester med universell utforming, uavhengig av alder, bakgrunn og funksjonsvariasjon.

Sterkere sammen - Arbeidsgiverstrategi (10). Vedtatt 2020.

Kommuneplanens samfunnsdel beskriver langsiktige mål og veivalg for utviklingen av kommunens tjenester og samfunnet, og den angir noen sentrale forutsetninger som må være på plass for å nå målene. En av disse forutsetningene er at Kristiansand kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver og inkluderende arbeidsplass. Med dette som formål, viser arbeidsgiverstrategien retning og prioriteringer og utgjør et felles verdigrunnlag for folkevalgte, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte. I arbeidsgiverstrategien følgende tre satsingsområder valgt for å prege arbeidsplassene: *Organisasjonskultur og ledelse, Helsefremmende arbeidsplasser, Riktig kompetanse.*

Seniorpolitikk (13)

Vedtatt seniorpolitikk vil bli fulgt opp gjennom utarbeidelse av livsfasepolitikk.

Handlingsplan for strategisk kompetanseutvikling og rekruttering mot 2023 (15). Vedtatt 2023.

Handlingsplanen er en oppfølging av kommunens arbeidsgiverstrategi. Den viser hvordan vi skal arbeide for å sikre at vi til enhver tid har riktig kompetanse - slik at vi kan gi gode tjenester til kommunens innbyggere og bidra til samfunnsutvikling. Handlingsplanen er overordnet og legger til rette for helhetlig og langsiktig arbeid med sammenhengen mellom utvikling av kompetanse hos ansatte og rekruttering av ny kompetanse.

Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse – HROS

Gjennom en helhetlig ROS-analyse identifiseres spesifikke hendelser kommunen er særlig sårbar for. ROS analysen er i 2024 blitt gjennomgått og oppdatert, og konklusjonen fra arbeidet fremkommer i kapittel 5.2. Helhetlig ROS analyse gjennomgås årlig, og tiltak og ambisjoner prioriteres politisk og avklares gjennom økonomiplanprosessen.

Overordnet plan for kriseberedsskap (11). Rulleres årlig, sist oppdatert september 2023.

Smittevernplan (12). Rulleres årlig, sist oppdatert juni 2023.

Finansstrategi (7) Vedtatt 2019. Finansreglementet revideres hver bystyreperiode.

Under utarbeidelse (status gis i planoppgaver vedlagt økonomiplanen):

- Eierskapsmelding (8)